

O istorie a imaginilor

David Hockney
& Martin Gayborro

De la pictura rupestră
la ecranul de computer

O istorie a imaginilor

De la pictura rupestră la ecranul de computer

David Hockney și Martin Gayford

Traducere din engleză de Louis Rinaldo Ulrich și Tudor Ulrich

Cuprins

Prefață 7

Introducere: Imagini, artă și istorie 8

- 1 Imagini și realitate 20
- 2 Importanța semnelor 34
- 3 Umbre și iluzii 56
- 4 Reprezentarea spațiului și a timpului 78
- 5 Oglinda lui Brunelleschi și fereastra lui Alberti 94
- 6 Oglinzi și reflexii 108
- 7 Renașterea: naturalism și idealism 126
- 8 Hârtie, vopsea și imagini multiplicare 142
- 9 Pictarea decorului și punerea în scenă a imaginilor 158
- 10 Caravaggio și Accademia dei Lincei 172
- 11 Vermeer și Rembrandt: mâna, lentila și inima 194
- 12 Adevăr și frumusețe în Epoca Rațiunii 212
- 13 Camera înainte și după 1839 228
- 14 Fotografie, adevăr și pictură 246
- 15 Pictură cu și fără fotografie 270
- 16 Instantanee și imagini mișcătoare 296
- 17 Filme și fotograme 314
- 18 Nesfârșita istorie a imaginilor 334

Note 342

Bibliografie 349

Lista ilustrațiilor 350

Mulțumiri 355

Index 356

Introducere: Imagini, artă și istorie

*Orice imagine este o descriere a felului
în care te uiți la ceva.*

DH Am văzut cândva un tablou minunat de Picasso înfățișând o bufniță. În ziua de azi, mă gândesc că un artist ar putea să împăieze pur și simplu pasărea și s-o expună într-o vitrină: taxidermie. Însă bufnița lui Picasso este o descriere făcută de o ființă umană care privește pasărea, ceea ce este mult mai interesant decât un specimen conservat.

Orice imagine este o descriere a felului în care te uiți la ceva. Imaginile au apărut cu foarte mult timp în urmă. Sunt poate chiar mai vechi decât limbajul. Primul om care a desenat un mic animal a fost privit de un altul, iar când acesta din urmă a zărit din nou vietatea aceea, a văzut-o un pic mai clar. Este și cazul taurului pictat într-o peșteră din sud-vestul Franței acum 17 000 de ani. Imaginea reprezintă mărturia aceluia artist, lăsată pe o suprafață, că a văzut acea creatură, nicidecum creatura în sine. O imagine nu poate fi mai mult de-atât.

Orice imagine creată vreodată, până și cele surprinse de o cameră de supraveghere într-o parcare, se supune unor reguli. Există o limită a ceea ce poate vedea camera. Cineva a pus-o acolo, a aranjat-o în așa fel încât să poată acoperi o anumită zonă. Nu e nimic automat în privința ei: cineva a trebuit să-i aleagă perspectiva.

MG Cu alte cuvinte, orice imagine — bună sau rea, chiar și dacă nu pare așa — prezintă un punct de vedere propriu asupra realității. Lucru valabil și pentru această carte. Este o perspectivă personală asupra istoriei imaginilor din poziția celor doi autori ai săi: unul este pictor, celălalt, critic și biograf de artiști. Scopul nostru este să spunem povestea și să explicăm evoluția procesului de creare a imaginilor prin ochii cuiva care le produce și ai unui scriitor fascinat de felul în care sunt ele realizate. Este o carte născută din dialog și, ca atare, conține două voci, fiecare dintre ele contribuind la discuție. Subiectul este privit prin două perechi de ochi; și, inevitabil, fiecare intervenție reflectă un anumit punct de vedere. Sperăm ca în felul acesta să scriem ceva nou: o poveste a modului în care oamenii au creat reprezentări vizuale ale lumii din jurul lor timp de mii de ani — și a felului în care acestea sunt văzute de noi chiar acum.

PABLO PICASSO
Bufnița, 1952
Ulei pe pânză

Când sunt analizate, imaginile sunt, de obicei, împărțite în categorii bazate pe metodele prin care au fost realizate: pictură, desen, mozaic, fotografie, film, animație, caricatură, bandă desenată, colaj, joc de computer. Alternativ, imaginile sunt clasificate în funcție de stil și perioadă, precum baroc, clasic sau modernist. Unele dintre acestea sunt văzute ca artă, altele nu.

- DH** Ce anume este o operă de artă? Nu știu. Există o groază de oameni care-ți spun că fac artă. Poate că unii dintre ei chiar asta și fac, dar nu sunt sigur că e valabil pentru toți. Poate că sunt eu depășit, dar asta este o frază pe care eu n-aș folosi-o. Aș prefera să spun că produc imagini — reprezentări. Am avut o mulțime de istorii ale artei, ceea ce ne trebuie acum este o istorie a imaginilor.
- MG** Istoria imaginilor se suprapune cu istoria artei, dar nu este aceeași. Artă include multe lucruri care nu sunt socotite a fi reprezentare: decorația și abstracția, de exemplu, însă exclude alte tipuri de imagine.

- DH** Fotografia și filmul reprezintă o parte importantă a istoriei imaginilor, dar, cu toate acestea, eu pun la îndoială fotografia. O mulțime de oameni nu fac asta, acceptă că lumea arată ca o fotografie. Eu sunt de părere că arată aproape așa, dar nu integral. Cred că de fapt e mult mai interesantă de atât. În plus, noi nu trebuie să vedem lumea în felul în care o face o lentilă; în mod normal, un om cu doi ochi și un creier n-o vede așa. Acesta este motivul pentru care am realizat câteva dintre propriile mele lucrări cu aparate de fotografiat și pentru care am scris *Știința secretă* în urmă cu șaisprezece ani. Inițial, titlul cărții a fost *Știința pierdută*. Cred că știința poate fi pierdută și regăsită.
- MG** În *Știința secretă* se afirma că spiritul fotografiei este mult mai vechi decât anul 1839. Argumentul era că artiștii europeni priviseră și folosiseră imaginile proiectate de lentile și oglinzi cu multe secole înainte ca metoda practică de fixare a imaginii să fie utilizată. În cartea de față, susținem că asta a fost parte a unei interconexiuni profunde de-a lungul timpului.
- DH** Această istorie completă nu a mai fost spusă niciodată sub forma unei singure povești. Fotografia este parte a acelei istorii, iar cinematografia are și ea de-a face cu imaginile. Pe vremea când eram copil, cinema-ul nu se chema cinema — și nici filme, ăsta-i un termen american. Îi ziceam „imagini”: putem să mergem la „imagini”, mami?
- MG** Imagini a fost și termenul folosit de savantul John Herschel atunci când Louis-Jacques-Mandé Daguerre i-a arătat primele dagherotipuri la Paris. Pe 9 mai 1839, Herschel îi scria prietenului său, William Henry Fox Talbot, în Anglia: doar „ce-am plecat acum de la Daguerre, care a fost atât de amabil, încât să ne arate toate Imaginile sale pe Argint”. Herschel nu a denumit imaginile pe care le văzuse „dagherotipuri” sau „fotografii” pentru că niciunul dintre termeni nu fusese încă inventat (ultimul a fost născocit de Herschel însuși). Reacția sa inițială, împărtășită de mulți dintre cei care au văzut primele fotografii, a fost că acesta era un minunat tip nou de *imagine*.
- DH** S-a gândit că erau fantastice. Cele dintâi dagherotipuri trebuie să fi arătat extraordinar, clare și precise. Comparându-le, primele încercări ale lui Talbot au fost șterse și neclare. Îmi amintesc că, pe vremea când eram copil, în Bradford, am remarcat umbrele din filmele cu Stan și Bran; cel în care vând ei brazi de Crăciun, de exemplu. Purtau paltoane, dar pe pământ se zărea o umbră foarte mare. Păi, dacă era atâta soare, m-am gândit, atunci de ce erau așa de nefoliți?

Sus
LOUIS DAGUERRE
*Natură moartă (Interior
dintr-un cabinet de curiozități),*
1837
Dagherotip

Dreapta
JAMES W. HORNE
Big Bussiness (Marea afacere),
1929, cu Stan Laurel și Oliver
Hardy în rolurile principale
Fotogramă

CARAVAGGIO

Chemarea Sfântului Matei,

1599–1600

Ulei pe pânză

